

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0426U000022

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-01-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябченко Ольга Вікторівна

2. Olha V. Riabchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2868-0637

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 24.00.01

Назва наукової спеціальності: Олімпійський і професійний спорт

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 27-02-2026

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура

Місце роботи здобувача: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство молоді та спорту України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.862.01

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство молоді та спорту України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство молоді та спорту України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 77.29.65, 77.03.37, 77.03.03

Тема дисертації:

1. Формування техніки базових вправ художньої гімнастики у спортсменок 5–6 років
2. Formation of basic exercise techniques in rhythmic gymnastics for 5-6 year old female athletes

Реферат:

1. Дослідження присвячено розробці та експериментальному обґрунтуванню програми засвоєння базових елементів техніки художньої гімнастики у юних спортсменок 5–6 років. Актуальність зумовлена зростанням складності змагальних програм і підвищенням вимог до технічної та координаційної підготовленості, що потребує науково обґрунтованих підходів до навчання на початковому етапі. Метою дослідження було розробити та визначити ефективність програми засвоєння базових елементів («ластівка», «стійка на лопатках», «перекид уперед», «місток», «колесо») у спортсменок 5–6 років. Використано методи теоретичного аналізу, педагогічного експерименту (опитування, експертна оцінка, тестування загальної та спеціальної підготовленості), психофізіологічні методи, а також методи математичної статистики (перевірка гіпотез, кореляційний і факторний аналіз). У констатувальному експерименті (n=11) встановлено нерівномірний профіль рухової підготовленості з домінуванням гнучкості (нахил уперед сидячи – $4,18 \pm 0,23$ бали; «міст» – $3,73 \pm 0,29$ бали) та дефіцитами силово-швидкісної й координаційно-швидкісної підготовки; найбільш уразливою ланкою визначено силову витривалість м'язів кора. Кореляційний аналіз підтвердив

значущі зв'язки між окремими руховими якостями й успішністю виконання базових елементів (зокрема, сила плечового поясу зі «стійкою на лопатках»: $r=0,63$; $p<0,05$; гнучкість із амплітудними діями: $r=0,69-0,81$; $p<0,05$), а також взаємозв'язки з психофізіологічними показниками (для «ластівки»: $r=0,55-0,66$). Було розроблено поетапну експериментальну методіку навчання із системним використанням підвідних і спеціально-підготовчих вправ, варіативно-повторних та ігрових методів і контролю «планування – оцінка – корекція». Річний педагогічний експеримент (КГ $n=16$; ЕГ $n=15$; 4 тренування/тиждень по 60 хв) показав достовірні переваги ЕГ у показниках гнучкості ($t=2,46-3,49$; $p<0,05-0,01$), координації ($t=2,48-3,92$; $p<0,05-0,001$), сили (згинання-розгинання рук в упорі лежачи: $t=3,84$; $p<0,001$) і швидкості (біг 30 м: $t=2,91$; $p<0,01$), а також у низці психофізіологічних тестів ($p<0,05-0,001$). Факторний аналіз засвідчив перерозподіл детермінант техніки на користь спеціальної підготовленості наприкінці циклу. Отримані результати підтвердили ефективність запропонованої програми, яка підвищує рівень засвоєння базових елементів техніки у спортсменок 5–6 років та може бути рекомендована для впровадження на етапі початкової підготовки. Ключові слова: художня гімнастика, початкова підготовка, базові елементи техніки, спеціально-підготовчі вправи, підвідні вправи, координаційні здібності, психофізіологічні показники, кореляційний аналіз, факторний аналіз.

2. The research is devoted to the development and experimental substantiation of a program for mastering basic rhythmic gymnastics elements in young athletes aged 5–6 years. The relevance of the study is determined by the increasing complexity of competitive routines and higher requirements for technical and coordination readiness, which necessitate scientifically grounded approaches to instruction at the initial stage of long-term training. The purpose of the study was to develop and determine the effectiveness of a program for mastering basic elements (“swallow balance”, shoulder stand, forward roll, bridge, cartwheel) in gymnasts aged 5–6 years. The study employed methods of theoretical analysis, pedagogical experiment (questionnaires, expert evaluation, testing of general and special physical fitness), psychophysiological methods, and mathematical statistics (hypothesis testing, correlation and factor analysis). The ascertaining experiment ($n=11$) revealed an uneven profile of motor fitness with a predominance of flexibility (seated forward bend – 4.18 ± 0.23 points; bridge – 3.73 ± 0.29 points) and deficits in strength–speed and coordination–speed abilities; core muscle endurance was identified as the most vulnerable component. Correlation analysis confirmed significant relationships between specific motor qualities and the quality of performing basic elements (e.g., upper limb strength and shoulder stand: $r=0.63$; $p<0.05$; trunk flexibility and amplitude–coordination actions: $r=0.69-0.81$; $p<0.05$), as well as associations with psychophysiological indicators (for the swallow balance: $r=0.55-0.66$). A stage-based experimental training methodology was developed, incorporating systematic use of preparatory and special exercises, variable-repetition and game-based methods, and a control cycle of “planning – assessment – correction”. A one-year pedagogical experiment (control group $n=16$; experimental group $n=15$; four sessions per week, 60 minutes each) demonstrated significant advantages of the experimental group in flexibility ($t=2.46-3.49$; $p<0.05-0.01$), coordination ($t=2.48-3.92$; $p<0.05-0.001$), strength (push-ups: $t=3.84$; $p<0.001$), speed (30 m run: $t=2.91$; $p<0.01$), and several psychophysiological tests ($p<0.05-0.001$). Factor analysis indicated a shift in the determinants of technique formation toward the leading role of special physical preparedness by the end of the training cycle. The obtained results confirmed the effectiveness of the proposed program, which improves the mastery of basic technical elements in gymnasts aged 5–6 years and can be recommended for implementation at the initial stage of training. Keywords: rhythmic gymnastics, initial training stage, basic technical elements, special preparatory exercises, lead-up exercises, coordination abilities, psychophysiological indicators, correlation analysis, factor analysis.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Сутула, В., Дейнеко, А., & Рябченко, О. (2019). Підвищення культури виконання змагальних композицій юними гімнастками за рахунок використання нетрадиційних засобів підготовки. Слобожанський науково-спортивний вісник, (2(70), 44-49. <https://doi.org/10.15391/snsv.2019-2.007>.
2. Дейнеко, А., & Рябченко, О. (2019). Оптимізація методики навчання поворотам юних гімнасток з урахуванням рівня розвитку здатності зберігати рівновагу. Слобожанський науково-спортивний вісник, (4(72), 11-16. <https://doi.org/10.15391/snsv.2019-4.002>.
3. Рябченко, О. (2021). Застосування елементів хореографії в тренувальному процесі спортсменок-початківців для успішного освоєння програм з художньої гімнастики. Слобожанський науково-спортивний вісник, № 3(83), С. 88-94. <https://doi.org/10.15391/snsv.2021-3.013>
4. Рябченко, О., & Алієва, Е. (2021). Визначення кореляційної залежності засвоєння базових елементів художньої гімнастики від використання класичного екзерсису дівчаток 5-6 років. Слобожанський науково-спортивний вісник, № 6(86), С. 26-31. <https://doi.org/10.15391/snsv.2021-6.004>
5. Рябченко, О. (2023). Вплив партерної гімнастики на формування культури рухів у юних спортсменок 5-6 років. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (1(159), 125-129. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.1\(159\).30](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.1(159).30).
6. Riabchenko, O., Tykhorskyi, O., & Orlov, A. (2025). Comprehensive methodology for developing motor skills in rhythmic gymnastics. Slobozhanskyi Herald of Science and Sport, 29(3), 224-233. <https://doi.org/10.15391/snsv.2025-3.04>.
7. Рябченко, О. В., & Тихорський, О. А. (2025). Формування факторної структури засвоєння базових елементів художньої гімнастики у спортсменок-початківців під впливом експериментальної програми. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (10(197), 208-213. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10\(197\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10(197).38).
8. Рябченко, О., Тихорський, О., & Мулик, В. (2025). Експериментальне обґрунтування методики початкового навчання базовим елементам художньої гімнастики дітей 5-6 років. Освіта. Інноватика. Практика, 13(8), 140-145. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i8-018>.
9. Семизорова, А. Я., Рябченко, О. В., & Дробушко, А. В. (2023). Технічна підготовленість спортсменок 8-9 років у вправі з м'ячем в художній гімнастиці. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві: збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 160-162. <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/38608>
10. Рябченко, О. В., Семизорова, А. Я., & Марченков М. К. (2023). Особливості рухової активності дітей молодшого дошкільного віку в особливих умовах. Фізична культура, спорт і здоров'я. Стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIII Міжнародної науково-практичної конференції. Харків. ХДАФК. С. 304-305. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/238>
11. Рябченко О. (2024). Сучасні реалії підготовки спортсменок до змагань з художньої гімнастики. Актуальні питання фізичного виховання, спорту, здорового способу та якості життя різних верств населення: збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції (електронне видання), 22 березня 2024 року. Харків: Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2024. С. 280-282. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/server/api/core/bitstreams/41121c74-c8b9-4371-a821-2a4c426687da/content>
12. Красова, І., Семизорова, А., & Рябченко О. (2024). Хореографія та художня гімнастика: симбіоз мистецтва і спорту. Проблеми та перспективні напрями розвитку сучасного спорту: актуальні питання теорії та практики: збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків. ХДАФК. 2024. С. 112-115. URL: <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/308>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0113U001205, 00115U0067675, 0116U008943, 0120U01215, 0124U002326

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тихорський Олександр Анатолійович

2. Oleksandr Tykhorskyi

Кваліфікація: к. фіз.вих, доц., 24.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1779-0849

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство молоді та спорту України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Батєєва Наталія Петрівна

2. Nataliia Batiieva

Кваліфікація: к. фіз.вих, доц., 24.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8214-1592

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватний вищий навчальний заклад "Київський університет культури"

Код за ЄДРПОУ: 31028309

Місцезнаходження: вул. Чигоріна, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тодорова Валентина Георгіївна

2. Valentyna Todorova

Кваліфікація: д. фіз. вих., професор, 24.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3240-6983

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мулик Вячеслав Володимирович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мулик Вячеслав Володимирович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гриньова Тетяна Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна